

Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
JS 28

INKOM: 2021-07-02
MÅLNR: Ö 4141-21
AKTBIL: 1

Sekretess enligt 18 kap. 1 § och 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Ansökan om resning till men för den tilltalade

Sökanden

Riksåklagaren

Motpart

Wiberg, Karl OLOF Verner
19780128-7835
Svegsgatan 23 A Lgh 1203
842 33 SVEG

Målsägande

1. Dödsboet efter Malin Lindström
2. Rune Lindström
3. Inez Lindström

Lagakraftvunnen dom som ansökan avser

Hovrättens för Nedre Norrland dom den 13 oktober 1998 i mål nr B 375/98

Saken

Mord

Yrkande

Jag yrkar med stöd av 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken att Högsta domstolen beviljar resning till men för Olof Wiberg (tidigare Hörning) avseende ovan nämnda hovrättsdom och förordnar att målet ska tas upp på nytt för fortsatt prövning i hovrätten av ansvarsfrågan avseende mord.

Det yrkas vidare att offentlig försvarare förordnas för Olof Wiberg (OW) och att målsägandebiträde förordnas för målsägandena.

Advokaten Ulf Holst har tidigare varit förordnad som offentlig försvarare för OW i den återupptagna förundersökningen (Högsta domstolens mål nr Ö 6057-20).

Ansökan om resning avser brott enligt 3 kap. brottsbalken, på vilket fängelse kan följa, och det kan antas att målsägandena har behov av ett målsägandebiträde. Målsägandena har uppgett att de godtar den rätten förordnar.

Bakgrund

OW åtalades den 2 juni 1998 för bland annat mord.

Örnsköldsviks tingsrätt dömde honom den 12 augusti 1998 i mål nr B 130/97 för mord till fängelse åtta år.

Av domskälen framgår att tingsrätten genom vittnesförhör med ett stort antal personer fann att det kunde hållas för visst att 16-åriga Malin Lindström åkt med buss från Örnsköldsvik till Husum, att hon stigit av bussen vid hållplatsen Linaplatån och att hon sedan gått längs Bruksvägen fram till korsningen med E4 samt att OW samtidigt gått i samma riktning på vägens andra sida. Tingsrätten har också noterat att OW:s bostad var belägen så att han därifrån kunnat observera Malin Lindström på Bruksvägen.

Tingsrätten har i sin dom angett att det inte finns någon direkt bevisning som binder OW vid gärningen. Däremot har tingsrätten pekat på en rad besvärande omständigheter som talar för att OW är gärningsmannen. Tingsrätten har påtalat OW:s intresse för sex med sadomasochistiska inslag och bilder med bundna kvinnor, att OW under förundersökningen ändrat sina uppgifter flera gånger och att han lämnat uppgifter som knappast kan komma från någon annan än gärningsmannen samt att hans uppgifter om minnesförlust inte är trovärdiga. Tingsrätten har även påtalat att det i väl undangömda plastpåsar hemma hos OW påträffats tejsorter av den typ som Malin Lindström var tejpade med och att OW vid en videofilmd rekonstruktion agerat på ett sätt som ger starka skäl att anta att hans agerande varit självupplevt.

Tingsrätten har vidare noterat att det hos OW, bland annat på sax, påträffats fibrer som överensstämmer med fibervaran i en ovanlig tröja som Malin Lindström bar närmast kroppen vid gärningen. Tröjan hade skurits eller klippts upp och återfanns i närheten av hennes kropp. Även om Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL), till följd av att det rört sig om allt för få fibrer, har lämnat frågan öppen fann tingsrätten att de fibrer som påträffats hos OW kom från den tröja som Malin Lindström burit vid sin död och att detta visade att OW haft med Malin Lindströms död att göra.

Med hänsyn till detta och vid en samlad bedömning av samtliga omständigheter fann tingsrätten att det var ställt utom rimligt tvivel att det varit OW som berövat Malin Lindström livet på sätt åklagaren påstått.

Hovrätten för Nedre Norrland ogillade åtalet den 13 oktober 1998 i mål nr B 375/98. Av domskälen framgår bl.a. följande.

Till det sagda kan läggas att åklagaren vid slutförandet av sin talan skisserat en händelseutveckling rörande mordet som i korta drag går ut på följande. Malin Lindström har stigit av bussen vid Linaplatån och då inte vetat var hon befunnit sig. Olof Hörning har lagt märke till henne från sin bostad och utrustat sig med sax, kniv och tejper, varefter han följt efter henne. Olof Hörning har sedan attackerat Malin Lindström och stuckit henne i benet för att hindra henne att fly och fört henne till Fårön. Där har han förgripit sig sexuellt på henne och stuckit

ihjäl henne. – Den händelseutveckling som sålunda skisserats av åklagaren är sammanhängande och logisk och skulle i och för sig kunna förklara hur det med mordåtalet avsedda brottet kommit till stånd. Av vad ovan upptagits framgår emellertid att det rör sig om hypoteser för vilkas riktighet tillräckligt stöd saknas i utredningen.

Ett strukturellt betraktelsesätt

Den i målet förebragta utredningen kan bedömas även ur ett annat perspektiv än som hitintills skett. Bevisningen i målet bygger nämligen i väsentliga delar på en bedömning utifrån ett visst, om än till stora delar outrett, händelseförlopp jämte ett stort antal kringomständigheter och stundom har hävdats att man kan komma fram till en fällande dom i brottmål, där kausal bevisning saknas eller är otillräcklig, genom förekomsten av s.k. struktural bevisning. Sådan bevisning syftar till att ge en bred bild av kringomständigheter som tillsammans bildar ett mönster, vilket gör det förhållande som skall bevisas i rättegången förklarligt och förståeligt. - I det mönster av omständigheter som åklagaren har presenterat i detta mål ingår bl.a. gjorda fynd av databilder nedladdade på hårddisken i Olof Hörnings dator, av honom framställda teckningar föreställande kvinnor försatta i olika typer av tvångssituationer - bl.a. en teckning av en bunden kvinna med vad som kan tolkas som en skada på benet – och dockor som manipulerats, uppenbarligen för att kunna brukas som sexobjekt. Åklagaren har utförligt gått igenom och pekat på var och en av de omständigheter som enligt tingsrättens dom (s. 44 ff.) befunnits besvärande för Olof Hörning. Den bild åklagaren på detta och andra sätt tecknat framstår i och för sig som väl förenlig med tesen att det är Olof Hörning som mördat Malin Lindström.

Ett avgörande i brottmål får emellertid inte grundas enbart på "totalintrycket av det föreliggande materialet" (NJA II 1943 s. 445) och endast i undantagsfall kan bevisning av angivet slag leda till en fällande brottmålsdom när i fall av sådan brottslighet varom här är fråga den tilltalade förnekar att det är han som begått gärningen; s.k. struktural bevisning torde i stället främst komma till användning när det gäller subjektiva faktorer, utredning angående brottsplaner etc. samt farerekvisit och orsaksförhållanden. I doktrinen har följdriktigt ansetts att "sådan bevisning inte kan anses uppfylla beviskravet för objektiva gärningsmoment i brottmål" (se P.O. Ekelöf o.a., Rättegång 4, 1992, s. 161 med vidare hänvisningar i not 125, jfr a.a. s. 146 not 82 a och P. Fitger, Rättegångsbalken 3, s. 35:40 samt rättsfallet RH 1981:170). Det kan i sammanhanget tilläggas att erfarenhetssatser bör tolkas restriktivt vid bedömning av bevisning till nackdel för en tilltalad (se härom B. Lindell, Sakfrågor och rättsfrågor, 1987, s. 291 ff).

För övrigt kan anmärkas att inte heller den övergripande bild som framkommit av omständigheterna i samband med Malin Lindströms försvinnande är entydig. Att så inte är fallet framgår av den bevisning Olof Hörning åberopat i målet. Den i viss mån splittrade bilden framträder bl.a. i de vittnesuppgifter som lämnats om att en flicka som företett avsevärda likheter med Malin Lindström förekommit på en helt annan plats i Husum än Bruksvägen, att vid en tidpunkt

som kan stämma ungefär med tiden för Malin Lindströms försvinnande en bil med flera manspersoner och vad som beskrivits som en kvinna med kortklippt ljus hår svängt in på en avtagsväg till en fiskeparkering på Fårön under tillsynes mystiska omständigheter och att på kvällen den aktuella dagen en snövall vid avfarten till nämnda avtagsväg forcerats efter vad som förefallit vara en onormal körning.

Inte heller med ett mera strukturellt betraktelsesätt kan hovrätten således finna att de av åklagaren åberopade omständigheterna kan binda Olof Hörning vid brottet.

Hovrättens slutsatser

Hovrättens slutsatser i brottmålsdelen kan sammanfattas enligt följande. I målet föreligger inte någon direkt eller teknisk bevisning, i form av t.ex. vittnesuppgifter, fingeravtryck, blodprov eller spermaprov, som positivt knyter Olof Hörning till den nu aktuella gärningen. Den förebragta utredningen utesluter inte med tillräcklig grad av säkerhet möjligheten av att Malin Lindström berövats livet av någon annan person än Olof Hörning (jfr rättsfallen NJA 1990 s. 555, 1991 s. 56 och 612 samt RH 1995:129)

Vid en samlad bedömning av de omständigheter som behandlats i det föregående och av den utredning som i övrigt förebragts i målet kan det alltså inte anses ställt utom rimligt tvivel att Olof Hörning berövat Malin Lindström livet.

Det anförda medför att åtalet mot Olof Hörning för mord skall ogillas.

Som framgår av hovrättens dom var det av avgörande betydelse för den frikännande domen att det saknades teknisk bevisning som knöt OW till gärningen.

Återupptagande av förundersökning

Av den utredningen som låg till grund för åtalet mot OW framgick att det påträffats en spermafläck vid gylfen på målsägandens byxor. Antalet spermier var dock så få att man med dåtidens analysmetoder inte kunde gå vidare och analysera denna ytterligare.

Sedan hovrättens friande dom har ärendet legat hos polisen som ett s.k. Cold case. Man har avvaktat att tekniken skulle utvecklas för att man skulle kunna analysera de få spermier som man hittat i spermafläcken på offrets byxor.

Det har den 9 juli 2020 kommit till åklagares kännedom att Nationellt forensiskt centrum (NFC) gjort en förnyad analys av målsägandens byxor och säkrat en sökbar DNA-profil ur spermier som anträffats på målsägandens byxor. Den framtagna DNA-profilen har inte givit någon träff mot någon person som finns i det s.k. DNA-registret. OW finns inte registrerad i registret.

NFC redovisade resultatet av den förnyade analysen i ett sakkunnigutlåtande den 5 november 2020.

För det fall det skulle visa sig att den DNA-profil som säkrats av NFC skulle överensstämma med OW:s DNA-profil är det min uppfattning att detta är en ny omständighet eller ett nytt bevis som sannolikt utgör grund för resning. Det skulle i så fall förutom omfattande s.k. struktural bevisning finnas sådan direkt bevisning mot OW som tidigare saknats.

Jag beslutade därför den 11 november 2020 att förundersökningen skulle återupptas.

Tidigare handläggning i Högsta domstolen

Den 18 november 2020 gjorde jag framställan om förordnande av offentlig försvarare för OW och om kroppsbesiktning av OW genom tagande av salivprov.

Högsta domstolen har i beslut den 31 maj 2021 i mål nr Ö 6057-20 kommit fram till att gärningen inte är preskriberad i förhållande till OW. Högsta domstolen har emellertid avslagit begäran om kroppsbesiktning med hänvisning till att det inte finns stöd i lag för tvångsmedelsanvändning vid en återupptagen förundersökning i samband med resning.

Ny bevisning och händelser efter Högsta domstolens beslut den 31 maj 2021

Efter det att Högsta domstolen den 31 maj 2021 beslutat att det inte finns stöd i lag för kroppsbesiktning för att erhålla OW:s DNA-profil har polisen gjort en fördjupad uppföljning av vad som hänt med de spår som tidigare säkrats i utredningen.

Vid denna uppföljning har bland annat framkommit att hårstrån hade ryckts loss från OW:s huvud och skickats till SKL för analys den 9 januari 1997. Vid denna tidpunkt hade kvarlevorna efter målsäganden ännu inte anträffats och OW var inte skäligen misstänkt för något brott. Vid uppföljningen framkom vidare att åklagare den 25 augusti 1997 fattat beslut om tagande av blodprov på OW för DNA-analys. OW var då skäligen misstänkt och anhållen för det aktuella mordet. Den 26 augusti 1997 skickades två rör med blod från OW till SKL för analys tillsammans med fem kuvert med huvudhår från honom samt könshår.

Vid den fördjupade uppföljningen framkom att hårstråna som skickats till SKL den 9 januari 1997 av SKL tejpats upp på ett papper som därefter skickats tillbaka till polisen. Pappret hade den 16 oktober 2020 anträffats i ett kuvert som legat i en kartong tillsammans med en notering om att hårstråna skulle förstöras. Vid anträffandet den 16 oktober 2020 bedömdes det vara tveksamt om det var möjligt att använda hårstråna för en jämförelseanalys. Åklagare underrättades därför inte om förekomsten av hårstråna. Hårstråna lämnades dock orörda och har varit fortsatt tillgängliga för analys.

Vid den fördjupade uppföljningen framkom vidare att polisen den 31 januari 2001 beslutat att SKL skulle skicka DNA (blod) från OW till Uppsala universitet, avdelningen för genetik, för analys. NFC informerade utredande polis den 22 juni 2021 om att en rest av det blodprov som skickades till Uppsala universitet i början av 2001 alltjämt fanns arkiverat vid universitetet.

Den åklagare som biträder mig vid handläggningen av resningsärenden blev informerad om förekomsten av hårstråna i kuvertet och blodprovet på Uppsala universitet den 22 juni 2021.

Den 23 juni 2021 lämnade jag direktiv att polisen omedelbart skulle hämta blodet på Uppsala universitet och göra en jämförelseanalys mellan den sökbara DNA-profil som säkrats från målsägandens byxor och det DNA-prov från OW som förvarats på Uppsala universitet.

Den 24 juni 2021 redovisade NFC två jämförelseanalyser. En jämförelseanalys avsåg den spermafläck som anträffats på målsägandens byxor och det blod från OW som under 20 år förvarats på Uppsala universitet. Den andra jämförelseanalysen avsåg spermafläcken från målsägandens byxor och ett av de hårstrån från OW som ryckts från hans huvud i januari 1997.

NFC:s slutsats av undersökningen av blodet är att resultaten extremt starkt talar för att sperman kommer från OW (Grad +4), om man bortser från möjligheten att den kommer från en nära släkting.

NFC:s slutsats av undersökningen av hårstrået är att resultaten extremt starkt talar för att hårstrået/DNA:t kommer från den person vars sperma tidigare påvisats på materialet 293-97/G004 (Grad +4), om man bortser från möjligheten att det kommer från en nära släkting.

OW har ännu inte hörts med anledning av den nya bevisningen. I den återupptagna förundersökningen återstår således förhör med OW och att vidta de eventuella utredningsåtgärder som förhöret kan komma att föranleda.

De rättsliga förutsättningarna för resning

Resning till men för en tilltalad får enligt 58 kap. 3 § första stycket 2 rättegångsbalken beviljas, om det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än ett år samt någon omständighet eller bevis, som inte tidigare har förebringats, åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade dömts för brottet eller till att detta hänförts under en väsentligt strängare straffbestämmelse än den som tillämpats. Enligt paragrafens andra stycke får resning inte beviljas om sökanden inte gör sannolikt att omständigheten eller beviset inte kunnat åberopas tidigare under rättegången eller sökanden annars haft giltig ursäkt att inte göra det.

Enligt 58 kap. 4 § andra stycket rättegångsbalken ska ansökan om resning i brottmål till men för den tilltalade göras inom ett år från det att sökanden fick kännedom om det förhållande som ansökningen grundas på.

Med bevis, som inte tidigare har förebringats, avses ett nytt bevismedel, t.ex. ett vittne som inte tidigare har hörts i målet eller en inte tidigare företedd skriftlig handling, eller ett nytt bevisfaktum, t.ex. en ny uppgift av en person som tidigare har hörts i målet. Med omständighet, som inte tidigare har förebringats, avses ett rättsfaktum eller ett moment i rättsfaktum. (Se Lars Welamson och Johan Munck, Processen i hovrätt och Högsta domstolen, Rättegång VI, 2011, s. 196 f.)

Sannolikhetskravet hänför sig inte till ett visst rättsfaktum utan till en viss bedömning. Vad som ska provas är vad utgången sannolikt skulle ha blivit om omständigheten eller beviset hade förebragts i rättegången. (Welamson och Munck, a.a., s. 201.)

Betydelsen av den nya bevisningen ska bedömas med hänsyn tagen till den gamla bevisningens värde, bedömningen ska alltså i detta fall utgå från hovrättsdomen. Någon fristående omvärdering får således inte ske (se NJA 2010 s. 295, NJA 2011 s. 254 och NJA 2013 s. 75). I NJA 2013 s. 931 betonar Högsta domstolen att detta dock inte hindrar att vissa omständigheter och bevis ges en annan betydelse i ljuset av den nya utredningen och att de alltså i den meningen värderas annorlunda. Ny utredning kan alltså påverka bedömningen av bevisvärdet av ett redan provat bevis.

Grunden för min ansökan och min bedömning

För brottet mord är föreskrivet fängelse i mer än ett år.

Brottet är inte preskriberat. Högsta domstolen har provat frågan om preskription i förhållande till OW i sitt beslut den 31 maj 2021 i mål nr Ö 6057-20.

Det kom den 9 juli 2020 till åklagares kännedom att NFC gjort en förnyad analys av målsägandens byxor och säkrat en sökbar DNA-profil ur spermier som anträffats på målsägandens byxor. Den framtagna DNA-profilen gav inte någon träff mot någon person i det s.k. DNA-registret.

Den förnyade analysen redovisades av NFC i ett sakkunnigutlåtande den 5 november 2020.

Det kom den 22 juni 2021 till åklagares kännedom att det i den ursprungliga utredningen tagits blodprov på OW och att en del av detta prov i början 2001 hade skickats från SKL till Uppsala universitet, avdelningen för genetik, för analys. Den del av blodet från OW som förvarats av Polismyndigheten/SKL har förstörts. Det framkom den 22 juni 2021 att det prov som skickats till Uppsala universitet fanns kvar där.

Den 22 juni 2021 kom det också till åklagares kännedom att tre hårstrån som tagits från OW under den ordinarie utredningen alltså fanns i behåll.

Blodprovet transporterades den 23 juni 2021 från Uppsala universitet till NFC för att jämföras med den DNA-profil som säkrats på målsägandens byxor.

I ett sakkunnigutlåtande den 24 juni 2021 har NFC angett att i en undersökt besudling (från målsägandens byxor) har sperma tidigare påvisats. Resultaten talar extremt starkt för att sperman kommer från OW (Grad +4), om man bortser från möjligheten att den kommer från en nära släkting.

I ett annat sakkunnigutlåtande den 24 juni 2021 har NFC angett att två av hårstråna från OW inte var lämpade för DNA-analys med NFC:s standardmetodik. Beträffande det tredje hårstrået från OW har NFC angett att detta hårstrå analyserades avseende DNA varvid DNA påvisades. Resultaten talar extremt starkt för att hårstrået/DNA:t

kommer från den person vars sperma tidigare påvisats på materialet 293-97/G004 (Grad +4), om man bortser från möjligheten att det kommer från en nära släkting.

I den ursprungliga processen fanns omfattande s.k. struktural bevisning mot OW. Däremot saknades direkt eller teknisk bevisning mot honom. Hovrätten anger att det t.ex. inte föreligger vittnesuppgifter, fingeravtryck, blodprov eller spermaprov, som positivt knyter OW till den nu aktuella gärningen. Den nya bevisning visar att det är sperma från OW som fanns på målsägandens byxor. Resultatet av jämförelseanalyserna tillsammans med tidigare åberopad bevisning ger sådant starkt stöd får åtalet att det, enligt min mening, är sannolikt att hovrätten skulle ha dömt OW för mord om den nya bevisningen hade förebringats under rättegången.

De förhållanden som ansökan om resning grundas på är de båda jämförelseanalyserna från NFC från den 24 juni 2021 som visar att sperman som anträffats på kvarlevorna efter målsäganden kommer från OW. Informationen kom till åklagares kännedom den 24 juni 2021. Ansökan görs således inom ett år från det att åklagaren fått kännedom om det förhållande som ansökan grundas på. Den nya bevisningen har inte kunnat åberopas i den tidigare rättegången. Det kan särskilt anmärkas att den information som åklagare fick den 9 juli 2020 om att NFC säkrat en sökbar DNA-profil ur spermier som anträffats på målsägandens byxor inte i sig har utgjort någon grund för resning. Det är därför min uppfattning att ettårsfristen i 58 kap. 4 andra stycket rättegångsbalken inte ska räknas från den 9 juli 2020, men även om man skulle göra detta har ansökan gjorts i rätt tid.

Jag avstår för närvarande från att framställa något häktningsyrkande. Jag kommer ange min inställning i frågan om häktning när jag slutför min talan i resningsärendet.

Den skriftliga bevisningen i resningsärendet

1. Domarna
2. Promemoria innehållande bland annat de nya sakkunnigutlåtandena från NFC

Som bilaga kommer ursprungligt förundersökningsprotokoll att ges in. På grund av förundersökningsprotokollets storlek kommer detta att läggas på ett elektroniskt lagringsmedium och skickas med post.

Petra Lundh

Mats Svensson